

Onderwijs over etnische minderheden

Samenvatting. Gezien het grote aantal mensen dat afkomstig is uit etnische minderheden is het wenselijk toekomstige tandartsen en mondhygiënist in hun opleiding voor te bereiden op de benadering van deze patiëntengroepen.

In het onderwijs zou veel meer aandacht gegeven moeten worden dan thans het geval is aan de attitude van de student ten opzichte van etnische minderheden en aan de vergroting van kennis en inzicht (demografic, ziektebeelden, sociaal-culturele achtergrond, identiteitsproblemen, houding tegenover hulpverlener).

MOLTZER G. Onderwijs over etnische minderheden. Ned Tijdschr Tandheelkd 1993; 100: 405-6.

G. Moltzer, tandarts

Uit de vakgroep Sociale Tandheelkunde en Voorlichtingskunde van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA).

Trefwoorden: **Onderwijs** – Etniciteit

Datum van acceptatie: 20 september 1992.

Adres: Dr. G. Moltzer, ACTA, Louwesweg 1, 1066 EA Amsterdam.

1 Inleiding

In de afgelopen twintig jaar is het aandeel van de etnische minderheden gestegen van 1% tot bijna 5% van de Nederlandse bevolking.¹⁻³ In de grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht behoort ongeveer een kwart van de bevolking tot de etnische minderheden terwijl ongeveer 45% van de kinderen op de basisscholen afkomstig is uit minderheidsgroepen.⁴ Mede door de grote heterogeniteit vormen deze minderheidsgroepen een uitdaging voor de Nederlandse hulpverleners.

Onderzoek heeft uitgewezen dat een meerderheid van de huisartsen moeizame contacten heeft met patiënten uit minderheidsgroepen, terwijl aan de andere kant driekwart van de Turkse en Marokkaanse vrouwen verklaart problemen te hebben bij de communicatie met Nederlandse hulpverleners.⁵ Het lijkt derhalve noodzakelijk ook toekomstige tandartsen en mondhygiënist in hun opleiding voor te bereiden op de benadering van patiënten uit minderheidsgroepen.

2 Huidig onderwijs

In het curriculum tandheelkunde in Amsterdam (ACTA) wordt één college besteed aan allochtonen; dit college valt binnen de cyclus 'Bijzondere categorieën patiënten', waarin ook colleges gegeven worden over gehandicapten, angstige patiënten, AIDS-patiënten, ouderen, kinderen en patiënten met specifiek psychische problemen. Naast dit college wordt in het vierde jaar een gastspreker van het tolkencentrum uitgenodigd om over de werkwijze en de privacy-aspecten van het tolkencentrum te spreken.

In de Nijmeegse tandheelkunde-opleiding wordt, officieel, geen gericht onderwijs over allochtonen gegeven. Wel bestaan plannen voor de toekomst. Wat de drie opleidingen voor mondhygiënist aangaat, wordt in Amsterdam in het tweede jaar relatief veel aandacht besteed aan

de buitenlandse patiënt. Vlak voor de periode dat de studenten stage lopen op scholen waar vaak de meerderheid van de leerlingen 'zwart' is, worden vier werkcolleges van een halve dag gegeven. De programma's zijn gericht op respectievelijk attitudes (over vooroordeel en discriminatie) en informatie-overdracht (over de geschiedenis en cultuur van Turken en Marokkanen en over de specifieke problemen van deze categorieën patiënten in de gezondheidszorg). De werkcolleges worden gegeven in de vorm van discussie en rollenspel waarbij ook van bestaande videobanden gebruik wordt gemaakt. Het laatste werkcollege wordt gegeven door een Turkse docent.

In de Utrechtse opleiding voor mondhygiënist wordt op soortgelijke wijze gewerkt, zij het dat het onderwijs beperkt is tot één halve dag. Daarnaast worden één à twee lessen gegeven in verband met stages in buurthuizen, vormingscentra en dergelijke.

In de opleiding te Nijmegen wordt, evenals bij de tandheelkunde-opleiding, geen onderwijs over allochtonen verzorgd; wél is voor het studiejaar 1992/93 een halve dag werkcollege gepland plus één à twee hoorcolleges.

3 Gewenst onderwijs

Gezien de problematiek zou gedacht kunnen worden aan onderwijs waarbij zowel

aandacht gegeven wordt aan de attitude van de student als aan de vergroting van zijn kennis en inzicht. Een open, empathisch en onbevooroordeelde houding tegenover patiënten uit minderheidsgroepen is gewenst. Deze kan bevorderd worden door informatie over de achtergronden, maar de eigen houding zou ook getest kunnen worden via discussie en rollenspel.

Wat de kennisoverdracht betreft: door meer van de achtergronden te weten zal de student ook een genuanceerder beeld kunnen krijgen en kunnen leren hoe hij kan inspelen op de behoeften van de buitenlandse patiënt. In colleges over minderheden moet worden ingegaan op de geschiedenis van immigratie en de demografie van de vele minderheidsgroepen. Verder dient de achtergrond van de problematiek van de minderheden behandeld te worden: de over het algemeen lage sociale status; de specifieke 'migrantenziekte'; de culturele verschillen, inclusief de godsdienstige; de discrepantie tussen de hoge verwachtingen bij migratie en de teleurstellende realiteit; de identiteitsproblemen, vooral bij jongeren. Penninx maakt onderscheid tussen enerzijds de maatschappelijke positie (plaats op de arbeidsmarkt, het onderwijs, woningmarkt) en anderzijds de etnisch-culturele positie (het beeld dat de groep van zichzelf heeft en het beeld dat anderen van de nieuwkomers hebben).⁶

Voorts zullen aan de orde moeten komen het meer of minder voorkomen van bepaalde ziektebeelden bij de minderheden in

Summary

EDUCATION ON THE SUBJECT OF ETHNIC MINORITIES IN THE NETHERLANDS

Key words: Dental education – Ethnic minorities

Taking into account the large number of patients belonging to ethnic minorities (in the four big cities they represent about 25% of the population) and the problems healthworkers often experience in treating these patients, it is desirable that future dentists and dental hygienists are prepared at their school to communicate with members of minority groups.

Attention should be paid to the attitude of the student towards members of ethnic minorities as well

vergelijking met Nederlanders. Ten slotte kunnen praktische aanwijzingen gegeven worden die de hulpverlener helpt in zijn contacten met patiënten uit de respectievelijke minderheidsgroepen.

4 Slotopmerkingen

De aandacht die in de tandheelkundige opleidingen in Nederland gegeven wordt aan onderwijs over etnische minderheden is (bijna) nihil; uitzondering vormt de Amsterdamse Opleiding tot Mondhygiënist die een adequaat programma biedt.

Gezien het belang mag gesproken worden van een lacune die onderwijs-programmakers zich moeten aantrekken.

as to the enlargement of knowledge (of demography, different patterns of diseases, social-cultural background, identity problems, attitude towards healthworkers, and more).

The attention paid in the curriculum of dental schools (dental students and dental hygienists), however, is (nearly) nil, with the exception of the Amsterdam dental hygienist school.

Literatuur

¹CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK. Statistisch Jaarboek. Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek, 1992: 35; 43.

²REUBSALT TJM, KROPMAN JA. Surinaamse migranten in Nederland. De positie van Surinamers en het gevoerde overheidsbeleid. Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Sociologie, 1983: 5.

³NEDERLANDSE HUISARTSEN GENOOTSCHAP EN BUREAU VOORLICHTING GEZONDHEIDSZORG BUITENLANDERS. De buitenlandse patiënt. Turken en Marokkanen in de Nederlandse gezondheidszorg. 3e herziene druk. Utrecht: Nederlandse Huisartsen Genootschap en Bureau Voorlichting Gezondheidszorg Buitenlanders, 1988.

⁴VERVEEN-KEULEMANS EM. Migrantenkinderen in de vier grote steden. Tijdschr Jeugdgezondheidszorg 1988; 4: 51-6.

⁵GRÜNDEMANN RMW. Migranten, gezondheid en contacten met de Nederlandse gezondheidszorg. Leiden: NIPG/TNO, 1985.

⁶PENNINX R. Minderheidsvorming en emancipatie. Balans van kennisverwerving ten aanzien van immigranten en woonwageneigenaren 1967-1987: Universiteit van Amsterdam, 1988. Academisch proefschrift.

Bladvulling

Nederlands Tandheelkundig Museum

Brochure

Nederland is rijk aan musea; wie naast de 'oude en nieuwe meesters' eens wat anders wil zien, kan her en der terecht: poppen, Goudse pijpen, het Tegelmuseum, het is er allemaal. Maar een tandheelkundig museum in Utrecht? Wie heeft daar ooit van gehoord, op een handjevol tandartsen na? Wie verwacht daar een stukje inventaris

aan te treffen uit het leven van Napoleon: een fraaie instrumentenkist, waarmee de hofarts waakte over de mondgezondheid van Marie-Louise? Over het ontstaan, het belang en de toekomst van dit museum gaat de brochure, en uitgave van de Stichting Vrienden van het Tandheelkundig Museum.

Het Nederlands Tandheelkundig Museum maakt deel uit van het Universiteitsmuseum en is gevestigd aan de Biltstraat 166, postbus 13021, 3507 LA Utrecht. Openingstijden: maandag gesloten, dinsdag t/m vrijdag 10 - 17 uur, tijdens het weekend van 13 - 17 uur.

Instrumentenkistje van Marie-Louise, de tweede vrouw van Napoleon.

Ivoren plaatje waarin de voorstelling 'De tandmeester' van Lucas van Leijen (1523).

